

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny — hal.

Na pol roka --- 2 " — "

Na štvrt roka --- 1 " 20 "

Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,

páp. komorník, kraj. vyslanec.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körut 35.

sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Sociáldemokrati.

Neni dávno, čo v Nemeckej rýši zomrel *Alfred Krupp*, majiteľ ohromnej fabriky na kanóny. Zprvu bol len jednoduchý delník. S usilovnosťou, so statočnosťou, so schopnosťou — najmä ale s veľkou otcovskou láskou oproti svojim robotníkom, ktorých za členov rodiny svojej považoval — nielen že veľkým boháčom zostal, ale aj fabriku svoju na tolko vyvinul, že jej páru niet na celom svete. Nie pre seba sporil. Milliony obetoval pre chudobu a na dobré ciele. Asi 30 tisíc robotníkom dal zamestnanie, pre ktorých 4274 domov vybudoval. Zariadil jedálne, 55 potravných spolkov, špitále, kúpele, útulne pre ostarelych a chorých robotníkov. Založil fundácie, z ktorých nemocní, vdovy, syroti a starci podporu dostávali. Vydržoval školy, knižnice, ba ešte aj divadlo a zábavné miesta pre svojich ľudí. Slovom, takú starosť mal o nich, ako čo by jeho vlastné deti boli. Pre štedrosť, dobrosrdečnosť, rozumnosť a statočnosť sám Vilhelm, cisár nemecký a manželka jeho obdarili Kruppa a rodinu jeho priateľstvom.

Hoc Krupp dobrý a svedomitý človek bol, predsa mal smrteľných nepriateľov. Boli to sociáldemokrati. Tí nešetria toho, kto s nimi nedrží. Zúria opravdivou besnotou oproti každému, kto nerúha sa Bohu; kto nenapáda hlavu štátu a cirkve; neprotiví sa či svetským či cirkevným zákonom; kto ctí vrchnosti a ústavu, a kto nie je nepriateľom kňazom, statkárom a zámožnejším delníkom. Boj vedú oproti viere, mravom a kapitálom. Jedine nenávisť, zlomyseľnosť a divokosť doznejú. Nič vznešeného a slušného nenajdeme

v mravovede jejích. Rúcať, kaziť, nivočiť, robovať, vraždiť a plieniť chcú všetko, čo statočnosť, veda, umelectvo a nábožnosť vybudovala.

Teda títo divoci nadávali, pomlúvali a podozrievali v novinách statočného Kruppa nie len preto, že boháčom bol, ale aj preto, lebo robotníci jeho spokojní boli a nedali sa huckať od socialistov oproti pánovi svojmu. Deň po deň ubližovali mu na cti. Konečne, nápady té tak hlboko dojaly srdce fabrikanta, že od žialu zomrel. Cisár Vilhelm na tolko vážil človeka tohoto, že vlastnoručne položil venec na rakev, a odpravil priateľa svojho — ako ho pomenoval — na večný odpočinok. Po pohrabe ale kolo seba shromáždil robotníkov nebohého, a prehovoril k nim vážne slová, ktorými upomínal ich na ošklivú prácu sociáldemokratov. Cisár takto rečnil:

«Tak cítim, musím vám vysloviť, jak hlboko ma dojala smrť nebožtíka. Často sme požívali pohostivosť domu nebohého, a s najväčšou radosťou prijali sme láskavosť jeho. Behom rokov náš pomer na tolko sa zosilnil, že ja za priateľa rodiny jeho sa považujem. Kto nebožtíka zblíza poznal, vedel, jak citlivý bol. Jedine na statočnosť jeho mohli smrteľnú ranu udreť. Obetou sa stal čistoty, ku ktorej prístupku nebolo. Tak podlý, tak ošklivý čin vyviedli v Nemeckej rýši, ktorý hrúzou naplní každé statočné srdce, a pre ktorý hanbou zahorí každý pravý vlastenec. Jedného opravdového Nemca, — ktorý vždy len pre druhých žil, ktorý vždy len dobrobyt vlasti svojej držal pred očima — statočnosť napadli. Tento skutok s jeho následkami nič iné neni, ako vražda. Lebo neni rozdiel medzi tým, ktorý otravu mieša druhému do nápoja, a tým, ktorý z istého úkrytu

redakcie s jedovatými riadkami napáda blízneho svojho, čím o česť ho olúpi, ba smrť jeho zasporobí. Kto boli tí, ktorí priateľovi nášmu tento ošklivý skutok vyviedli? Ľudia, ktorých posiaľ za Nemcov sme považovali, a ktorí nehodní sú tohto mena. Ľudia z robotníckej triedy, na ktorých Krupp tak veľa obetoval, a od ktorého tisíce národa lúčilo sa so slzavými očima. Vy, robotníci Kruppovi, vždy verní ste boli vášmu pánovi. Tí ľudia, ktorí vodcovia chcú byť robotníkov nemeckých, olúpili vás o vášho dobrého otca. Vašou povinnosťou je brániť statočnosť a pamiatku jeho oproti pomlúvačom. Ukážte tým, ktorí ošklivý čin ten vyviedli, že poriadní robotníci žiaden potyk nemajú s nimi.»

Velkú váhu kladieme na reč cisára Vilhelma, lebo už aj u nás sa množí divá sberba sociáldemokratov. Povšimnúť, ba hlboko do srdca vstúpiť musia si ju aj naši robotníci, ktorí nerozumne pripoja sa k socialistom, a uveria učeniám jejich. Sám cisár vidí škodlivé účinkovanie sociáldemokracie, ktorá dráždi, mámi, búri a sdiera chudobných robotníkov. Nič svätého neni pred nimi. S takými prostriedkami bojujú, ktoré škodlivé sú štátu, cirkve, spoločnosti, ba aj tým, za ktorých sa «zaujali» (?)

Kto by im to uveril, že za dobrobyt robotníkov pracujú? Však oni nenávidia a prenasledujú pokojného a statočného robotníka! A preto čudujeme sa, že triezvý a poriadny robotník sadne im na lep. Nebadá, že to, čo židovskí a frajmaurerskí vodcovia píšu, rečia, slubujú; je ošklivosť, hriech a najväčšie cigáňstvo. Že té peniaze, ktoré z fažkého výrobku na «riadenie» posielajú, títo lotri zväčša premrhajú. Zdravého rozumu človek uznať musí, že to, čím ľudí mámia, nedá sa previesť, lebo aj prostriedky, ktoré k práci tejto potrebujú, hnusné a nebezpečné sú. Boha neznajú. Toho s trónu zhodili. Vrchnosti, zákony a ústavy tiež nepotrebné. Nenávidia každého, kto s nimi neni, a má aký taký majetok. Ba aj oproti spokojným robotníkom zúria. Majetky, bohatstvo, dobrý život, slobodu a práva slubujú priržencom, len aby ich zdierať mohli. So svojej strany mnoho docielili vodcovia, lebo nie len pariadne žijú, ale daktorí boháčmi zostali. A to z mozolov chudobných ľudí. V iných štátoch aj do snemovne sa dostali. Ale ani tam sa nezapreli. Tí istí ošklivci sú, akí aj v pospo-

litom živote, lebo len klajú, podozrievajú, pomlúvajú, grobiania, na cti ubližujú či živému či mrtvému; zvady, ba aj bitky prevádzajú.

Takýmto spôsobom vážna otázka o položení robotníkov nedá sa rozlúštiť. Kto sa oproti Bohu, a oproti človečenstvu postaví, kto len ničíť, zbíjať a vraždiť chce: ten nič dobrého nedocieli.

My lutujeme robotníkov našich, že do náručia vlastných nepriateľov svojich sa vrhli, lebo nikto nech neverí, že tí všeliakí podliaci za nich sa obetujú.

My s úplnou láskou sme oproti robotníkom. Zaujímá nás jejich postavenie. Žiadame, aby za občanov boli považovaní. Aby ľudský zachodili s nimi. Aby ich nevyužítkovali, neukrátili a nezdierali. Ale zas ani robotníci nesmejú mať veľké požiadavky. Veď práve to je príčina nespokojnosti. Uzanliví musia byť. Všetci nemôžeme byť pánmí. Boh to tak nariadil, aby majetní vydržovali chudobných, a aby chudobný človek potutvárne vyhľadával svoj chlieb. Vážiť si treba prácu. Na to žijeme. Nezávidme tým, ktorí viac majú, než my. Toto nikto nesmie zabudnúť.

Ľudová strana aj o robotníkov má starosť. Zaoberá sa s jejich záležitosťami. Je pravda, že nesľubuje im ani majetky, ani cudzie peniaze nedelí medzi nich, lež zákonitou cestou a v kresťanskom smysle mieni fažkú otázku túto zdarne rozlúštiť. Touto cestou možno je docieliť mnoho výhodného, ale nie s násilím a s divokosťou. Ľud — ako to dejiny svedčia — ľahko sa dá pobúriť, len že, keď krvožíznive vrhne sa na majetnú triedu, aby ju vykorenil; na ústavy, aby ich zničil: vodcovia zostanú k nemu neverní. Ukryjú sa do tmavých kútov, a pobúrení ľud len vtedy vidí, že jedovatých hadov privinul k srdcu.

Ondrej Hladký.

POLITICKÉ CHÝRY.

Voľba v Púchove.

Dňa 4-ho decembra odohrala sa púchovská voľba. Proti sebe stáli ako kandidáti barón Ivor Kaas z ľudovej strany a Alexander Sipeky liberál. Hlasovanie zahájila komissia voľby o 8-mej hodine ráno, a ono trvalo až

prez polnoc do poltretej. Dôverníci zo strany ľudovej boli vp. Valent Chocholus, dekan z Pruskej a dr. Gyuriss, pravotár z Čace. Výsledok voľby vyhlásil predseda voľby Karol Petráš okolo 4. hodiny nad ránom. Všetkých hlasov odovzalo sa spolu 1204, z ktorých 612 padlo na liberálov, 592 ale na stranu ľudovú, a tak liberál Sipeky stal sa ablegátom väčšinou 20 hlasov.

Poriadok za celý čas voľby zachoval sa prísne. Obe stránky napnuly všetky sily, aby udržaly si každá svoj tábor, a to tým viac, bo od začiatku voľby bolo vidno, že obe stránky sú asi rovnako mocné. No ľudáci mali viacej nádeje na víťazstvo a oduševnenosti až po najvyšší stupeň, keď oetli sa medzi sebou akožto samí kresťania, medzi ktorými ani jedného žida, ani jedného úradníka nezavadzalo. Krome mesta Illavy, — kde mali sme po tentokrát menej našich voličov než pri poslednej voľbe — všetky ostatné obce katolícke boli až na malú výnimku naše. Naši ľudoví voličia a zvlášte duchovenstvo vykonali všetko možné za stranu ľudovú. Tí naši ablegáti, ktorí boli prítomní pri voľbe, nevedia dost nachváliť sa a obdivovať tú vytrvalosť a nadšenosť, ktorá panovala medzi našimi hrdinskými Trenčanmi. Nuž my nepretvárame sa, povieme to úprimne, že porážka táto nás hlboko zabolela. Lúto nám tak čestného muža ako je barón Ivor Kaas, ale nadovšetko lúto nám je našich dobrých ľudových voličov, ktorých táto, ani zďaleka neočakávaná ztrata až k zúfalstvu zronila. Nie je ani div: veď krásnejšie zachovať sa už nemôžu ľudáci žiadneho okresu, ako zachovali sa nám naši púchovskí voličia teraz, a predseda toľká vernosť a poctivosť musela sa dožiť toho najsmutnejšieho sklamaní a to vtedy, keď zdalo sa daríť všetko tak, že už tuším ani sám Pán Boh by viacej žiadať od ľudu nemohol. — Iba jeden jediný smutný bod myšlil súhlas krásneho držania sa našich: asíce to, že našiel sa katolícky farár, ktorý tiež ratoval civilné manželstvo a beznáboženskost s liberálnymi židmi, luteránmi a tými, ktorí privlastňujú si názov že «národní». Katolícky farár ten je: *Ján Okolicsányi*, z Bolesova. — Pýtali sme sa o ňom, zdáľ sa bol aj on vyhlásil z kazateľne spoločný list uhorských biskupov, v ktorom zatracuje sa manželstvo civilné; a dali nám odpoveď, že áno, aj tento sluha cirkve katolíckej vyhlasoval pred rokami učenie cirkve katolíckej a ten list s podpisom všetkých biskupov. Ako mohol vyčítať tento pán z toho listu také naučenie, že treba s liberálmi brániť ten, cirkvou slávnostne zatracovaný sobáš civilný: to je taká hádanka, na ktorú dať iba kňazské svedomie pána Okolicsányiho odpoveď môže.

Prečo neprerazili ľudáci v Púchove?

Tažko bolo zvíťaziť našim ľudákom púchovským. Oni boli odkázaní sami na seba. Evanjelických voličov jesto tam do 300, na tých ľudová strana nerátala, tak, ako ani na židov a pánov z úradu tiež nie. No predseda bolo by nám bývalo len hračkou víťaziť, keby Illava bola verne sa zachovala tak, ako pri voľbe vp. Chocholusa. Ale aj pri o mnoho menšom oduševnení by sme boli iste zvíťazili, keby bratia evanjelici neboli takými zaťatými nepriateľmi sobášov cirkevných a priateľmi beznáboženskosti

liberálnej a škôl beznáboženských. Jejich terajšie hlasovanie neprekvapilo nás, ale vysvetliť si to my predseda nevieme, že keď všetek ľud slovenský už dľa povahy svojej pridrža sa tak krásne náboženskosti svojej a zvykov zdedených: že práve malá jeho čiast, a síce evanjelici odhadzujú od seba tak ľahostajne, ba škodoradostne svoje náboženské zvyky. Bo kto pomáha udržať liberálom a židom krivdu kresťanstva, totižto tie cirkevno-politické novoty, veru o tom sa nemôže povedať, žeby si vážil svoje obyčaje náboženské čo len na toľko, ako váži si pálenku cesnakárov a zradné úsmevy židov a všetkých tých utlačateľov kresťanských náboženstiev.

Sú veci, o ktorých nedá sa bez zármutku srdca písať, a taká vec je aj, keď musíme konečne úsudok svoj cele otvorene povedať o našich evanjelikoch.

Porážka evanjelikov.

Počúvame, že medzi púchovskými evanjelikmi nastala nemalá škodoradosť nad tým, že podarilo sa im pripomôcť židom a liberálom k porážke zásad kresťanských. Tej radosti nemá im kto závidieť. Že hlasovali proti nám všetci, to vieme; že zkadiaľ nabralo sa ich predseda toľko, že nadobudli liberálom väčšinu, o tom my vedieť nemôžeme. Hovorí sa, že poneváž pri hlasovaní niektorých evanjelických obcí nemala strana ľudová žiadneho svojho prívrženca, akožto protizorcu: nuž že pri hlasovaní takýchto obcí bolo by sa mohlo hlasovať ako sa len chcelo pánom liberálom, a tak nebol by žiaden zázrak spočítať toľko hlasov liberálnych, koľko potrebné bolo k tej maličkej väčšine. Čo je však vo veci, nevieme.

Ale my píšeme tu o *porážke evanjelikov*, a píšeme to tak schválne. Snáď nemýlime sa, keď povieme, že budúcnosť dokáže pánom luteránom, že jejích vypínavé liberálne pri tejto voľbe pozbavilo ich všetkej dôvery, ktorá by sa v nich akožto v kresťanoch skladať mohla.

Dobre bude rozpomenúť sa na všetky poslednie voľby a zkušať to stanovisko, ktoré boli zaujali voličia evanjelici pri voľbách. Tak na pr. Krupec alebo Palugyay, bývalí to kandidáti ľudovej strany boli evanjelici. Týchto pánov pokladali evanjelici za svojich, za národovcov. A hľa, všetci evanjelici hlasovali proti nim na liberála a nie priam «národovca». Farára Hlinku považovali si tiež za človeka svojho tak, že katolíckeho duchovenstva aj vytýkalo Hlinkovi ten pridôverný pomer jeho s luteránmi. A hľa, všetci evanjelici hlasovali proti tomu «jejích človekovi.» Oni hlasujú za revíziu cirkevno-politických zákonov, a hlasujú aj za udržanie týchže zákonov s liberálmi. Oni hlasujú hneď na národovca, hneď na šovína, a hlasovali by snáď aj na čerta rohatého, jestli len môžu s tým makave dokázať odpor svoj proti všetkému, čo je nie púchovsko-luteránske. Oni odvolávajú sa, ako i v Púchove odvolávali sa teraz na to, že sú oni vraj «národovci!» No, biedny by to bol národ, ktorý by bol v otázkach svojho náboženského presvedčenia a celej povahy svojej tak nevyočítavý a nedôsledný, ako boli naši evanjelickí národovci. Program národovcov je nám známy. V ňom obsahuje sa — ako hlavný bod — aj neustupný boj za zmenenie cirkevno-

politických novôt a za zpätuvodenie našich starých ustanovizní kresťanských.

Poučenie katolíckym voličom.

Nechceme rozjatrovať rany nám luteránmi zadané. My musíme ich znášať chladnokrevne a nevzdať sa nádeje tej, že menej prepriata časť evanjelikov i sama sa zhrozí nad nedôslednosťou púchovského luteranizmu a že ne jeden čestný a vzdelaný evanjelik nadobudne si o nás iného presvedčenia, než ho majú poviem púchovskodolinskí luteráni.

Po takýchto zkúsenostiach je asi jasné, že za ľud slovenský nedá sa pracovať na stanovisku púchovskoluteránskom, a keby ono akokoľvek aj «národné» bolo.

Docela iné je stanovisko našich katolíkov. Katolíci hlasovali na katolíka, aj na evanjelika; hlasovali na Slovák aj na rídzeho Mađara vždy a všade, jestli program týchto obsahoval v sebe úprimnú obranu náboženskosti. Nuž toto je potom už dôslednosť, a dôslednosť takáto zdobí veru ináč povahu národnú všetkých Slovákov, nežli také «národovstvo» púchovských luteránov.

Sme zvedaví, čo povedia katolícki voličia trnavského alebo senického okresu teraz, na liberálčenie svojich púchovských spolunárodovcov, a či sa budú pýšiť veľmi s takým spoločníctvom. Lebo máme vedieť, trnavskí a senickí voličia vzdali sa boli zásad ľudových, oni ostali tiež «národovcami», a teraz prichádzalo hy im tešíť sa spolu s púchovskými luteránmi nad porazením zásad kresťanských.

Uhorskí ministri vo Viedni.

Ministerský predseda Széll v nedeľu večer odcestoval do Viedne a tam ztrávil celý deň. Cesta ministerského predsedu súvisí s colnopolitickou situáciou. Popoludní o 2 hod. jeho veličenstvo kráľ v Schönbrunne prijal ministerského predsedu na audiencii, ktorá trvala poldruhej hodiny. Ministerský predseda počas výsluchu referoval kráľovi o položení a podal mu svoje predostrenia. Pred výsluchom bol ministerský predseda v rakúskom ministerstve vnútra a pozdejšie v palote uhorského ministerstva a latere prijal návštevu rakúskeho ministerského predsedu, s ktorým sa dlhšie radil. Po výsluchu navrátiac sa zo Schönbrunna do Viedne ministerský predseda Széll radil sa so spoločným ministrom zahraničia grófom Goluchowským. Minister honvédstva barón Fejérváry došiel do Viedne, v nedeľu napoludnie a hneď po svojom príchode prijal ho kráľ na privátnom výsluchu. Honvédske minister vrátil sa z Viedne včera napoludnie a ministerský predseda Széll prišiel do Budapešti dnes ráno, aby mohol byť prítomný na zasadnutí snemu.

Obchodné smluvy.

Z Viedne oznamujú: Včerajšia ministerská porada, o ktorej podali zprávu aj kráľovi, zaoberala sa s colnopolitickým položením. Vypovedanie rakúsko-uhorsko-

lianskej smluvy zdá sa byť isté, ak len Taliansko nepriстане na to, aby sa klausula o víne modifikovala. Aj vypovedanie rakúsko-uhorsko-nemeckej smluvy je pravdepodobné a vypoveď očakávajú okolo Nového roku.

Prosba k vlct. čitateľom «Kresťana».

Tolko rázy obracia sa chudoba k dobrosrdečným kresťanom a čitateľom milého «Kresťana», že my, maločaušanskí obyvatelia so žalosťou myslíme, že prameň milodarov docela vyčerpaný jest, veď dobrodincom tiež len málo sa ujšlo z hmotných darov. Ale pri tom všetkom nádej skladáme vo Vás milé duše kresťanské, že vysluchnete poníženú prosbu našu a s ochotnosťou prispějete nám k pomoci s čím získate u Boha a u Matky Krista požehnanie a milosť, u nás však úctu a večitú pamiatku.

My maločaušania usniesli sme sa na tom, že k úcte preblahoslavenej Panny Márie kaplnku vystavíme, kde chválu budeme dávať Všemohúcemu za dobrodenie. Jeho sväté meno o pomoc volať, najmä ale Matke Kristovej obeť ukazovať skrze modlenie svätého Ruženca. Ale aby sme úmysel náš, ktorý doista Bohu milý je, uskutočnili, k tomu aj málo nás je, ba aj nadmierou chudobní sme. Preto obraciame sa k Vám milé duše kresťanské, ktoré to málo, čo od Boha máte, tolko rázy podelili ste medzi tých, ktorí k Vám o pomoc volali, buďte milosrdní a ráčte venovať na svätý cieľ almužnú, ktorá v podobe Božského požehnanja, skrze modlitby naše mnohonásobne Vám vynahradená bude. O vyslyšte poníženú prosbu našu! Doprajte nám tej radosti, aby obec naša zdobená bola s posvätným miestom, kde aj za Vaše dušné spasenie modliť sa budeme. Hoc aký malý dar tak prijmem, akožto znak braterskej lásky a úcty oproti Matke Božej. My ale z hĺbin srdca povieme: Pán Boh zaplať a požehnaj stonásobne.

V Malej-Čauši, 1902. 9-ho decembra.

Ján Hanko, rychtár. Michal Matjaško, podrychtár.
Jozef Uhljar, prisazný.

Prosba.

Prestavanie a zariadenie dvoch škôl v sídelnom dome školských bratov pôsobí najväčšiu a najťažšiu starosť mojich chudobných veriacich. Dobré vediac, s jak veľkou radosťou prijali čitateľa veľacteného katolíckeho obecnstva tú zvesť, že sídelné miesto uhorských školských bratov sem bolo osadané, z ktorého pre katolícke školy našej drahej vlasti statní učiteľia budú rozposielaní toto povedomie dá mne úfať, že veľactené katolícke obecnstvo v uskutočnení tohto plánu, menovite v prestavaniu a zariadení tých hore pomenovaných škôl svojimi láskavými milodarmi bude mňa napomáhať. Preto nahlbšou úctou spojenou prosbou obraciam sa na veľactené katolícke obecnstvo čitateľov, aby boli tak láskaví svojimi milodarmi prispieť k prevedeniu tohto šlachetného cieľa. Aj tú najmenšiu obeť s povďačnosťou prijímam. Prijatie milodarov v novinách budem kvitovať. Milodary prosím zasielať na meno nížepodpísaného. Ján Boll, farár.

Zadováženie ovocných stromkov.

Nejeden z našich čitateľov chcel by si zasaď ovocné stromky, však ale nevie, kde by ich dostať môhol a aby ho mnoho nestáli. — Povieme mu našu tajnosť.

Kr. uh. minister orby (m. k. földmivelésügyi minister) pozakladal v našej krajine viac štepnic, taktiež pri každej gazdovskej škole jest štepnica. Z týchto štepnic ktokolvek za miernu cenu dostane štepy. Tam ale nech sa nikto neobráti, lebo keď sa tie stromky neminú, nepozostáva ministromi inšie, jako ich zadarmo porozdávať.

Keď tedy, drahý čitateľu, chceš zdarma stromky, napiš v maďarskej reči prosbu na jednom harku, zaopatri ju jednokorunovým koľkom (štemplom) a odošli ju do konca tohto roku k tomu ministromi do **Budapešte** frankovane. V obci najdeš už niekoho, kto ti tú prosbu napíše, máš p. farára, učiteľa, notára.

Do prosby napiš koľko stromkov pítaš a síce: jabloniek, hrušiek, slivák a pýtaj aspoň sto kusov, veď keď ti tolko netreba, dáš tvojmu priateľovi. Osvedč sa v prosbe, že keď po železnici prijdú, že ich vymeniš, podpíš sa pekne, aby vedeli tvoje meno prečítať, napiš ostatnú poštu a železničnú stanicu, ktoré sú tebe najbližšie. Však ale aby si sa potom nedivil, príjde ti priemerne za každý stromček platí dvadsať halierov, ja kožto trovy zaobálenia a železničné.

Na jar len čakaj, dostaneš list od nejakej štepnice, k nemu bude pripojené písmo, ktoré máš podpísať a hneď tam odoslať, v tom písme sa znovu osvedčuješ, že stromky prijmeš, všetky útraty vyplatíš a na stanici ich vymeniš. Neskoršie prijdú stromky.

Keď dostaneš tie stromky, na dopisovacom lístku (Levelező Lap) «Kreštanovi» odpiš, my to v našich novinách uverejníme. Aspoň tak uvidíme, že sme tento článok bez výsledku nepísali.

Jako tie stromky máš zasaď, to ti teraz písať nebudeme, do jary by si i tak ešte zabudnul; na jar o tom napíšeme. Teraz len chytró napiš prosbu a odosli.

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecnstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

Na obnovenie Mariánskeho chrámu Višňovského obetovali:

Z Ameriky: Peter Rovnianek 100 korún, Jozef Vrabec 5 korún.

Z Trenčína: Gejza Ostrolucký, hl. župan 50 korún, Schvertner Antal, podžupan 20 korún, Trenčín sl. kr. mesto 10 korún. Sebák Ágostonné, Dr. Motkó Géza a Charusz László po 5 korún; Ucsnay Ernő, Marsovszky, N. N., Kosztka Mihály, Ujfalussy, Fr. Lonszky, Hinner József a Thekla Valenko po 4 koruny; Hoffmann, N. N., N. N., Sztrechay Pál, Zárjeczky Alajos, Trencsényi takarékpénztár, Gyuriss Károly, Csaszka Rezső, Sztrechay Vince, N. N., Dr. Brancsik, N. N., Barényi Irma, Illavszky István, N. N., Vavretska Anna, N. N., Szalavszky Pál po 2 koruny; Fuzhoffer Gyula, N. N., Hubert, N. N., Manyák Alajos, N. N., Petrás, Miháliesek Antal, özv. Schvertner Antalné, Františka Šimko, Emilie Lonský, Dr. Badík, N. N., Mihalusz, N. N. a Szarvady Pálné po 1 korune.

Z Frajšťáku: Sztopka Benignus 10 korún, Sporitajna a Hoffmann Pál po 4 koruny; Frideczkyne a Ronchetti Rezső po 3 koruny; Fodorné, Kubránszky János, N. N., Hoffmann István, N. N., Loyd Károlyné, Sztrniszkz Mária, Skarnitzel Gyulané po 2 koruny; Poláček, Sztrniszko Pálné, Babóthy, Schaurek Ján a Šurina Ferencz po 1 korune; Cajus Trúchly 2 koruny.

Z Illavy: Dr. Chorényi 10 korún; Gaudnik Gyula 4 koruny; drobná sbierka 5 korún 60 halierov.

Z Ruska: Jozef Molčík rodom z Dlhého pola 10 kor.; Ján Kondrčík 32 korún.

Z Racišdorfa: Štefan Bezák 5 korún.

Zo Žiliny: Prisuda bratia k predošlým 10 korún znovu 10 korún; Bartáky Pál 5 korún; Kianička Mária, Štalmašek Berta, Oblidalovič Mária, Biringer Ignác po 2 koruny; Karol Bucko 4 koruny; Alžbeta Raška opäť 3 koruny; Františka Kompánek 4 koruny; Rezan Ferenc, Hrabovec Mária po 1 korune.

Pri tohoročných pútoch sossbierali: pútnici žilinskí 12 korún; kysucko novomestskí 10 korún; čatčanskí 8 korún; lietavskí 6 korún 46 halierov; teplicskí 7 korún 34 halierov; kollárovičskí 4 koruny; vrútskí 2 koruny; prievidskí 2 koruny.

Jednotliví vtedy obetovali: Liha Géza 10 korún; Schmid Géza 10 korún; Dr. Teszelszky József 5 korún; Brestyenzky István, Arnold Kalužay po 4 koruny; N. N. 2 koruny; Schmid Hermin, Ludmila Déra, Ján Benko po 2 koruny; Ondrej Holienka, Ondrej Škot, Ludvig Kováč, Pavel Vozárik, Agneša Bugala, Ondrej Stariček, Ján Vozárik, Terezia Laurenčík, Štefan Valiašek, Jozefína Gašpar, Ján Sakala, Štefania Singer, Éva Latička a Alžbeta Zábojnik po 1 korune; Štefan Pirošik a Ján Richlik po 2 koruny.

Z Hvořek: Henri a Leopoldine del Court 20 korún.

Z Višňového: Spolok sv. Ruženca znovu 20 korún; Imrich Dunčík 10 kor.; Štefan Valášek 5 korún; Ďuro Bielik 5 korún; Ján Strelička 5 korún; Štefan Ťurský 6 kor.; Ján Harmečný 5 kor.; Ján Cepec 5 kor.; Alžbeta

Straňan, Štefan Vraňan, Paulina Majtánik, Ondrej Poláček, Pavel Melúš, Ján Majtánik, Genovefa Venglár po 4 kor.; Štefan Paurik, Jozef Koza, Jozef Kubica, Ján Kuba po 3 koruny; Maria Stanco, Štefan Ferjanec, Katerina Kolenčík, Anna Vojtela, Katerina Bitušiak, Regina Pyteľ, Mária Prisuda, Mária Gonščák, Ján Miklo Bičianek, Štefan Hataliak, Michal Pyteľ, Jozef Bros st, Zuzana Straňan po 2 koruny; Jozef Zvardon, Mária Gauliak, Mária Pagáč, Imrich Dunčík, Anna Zvardon, Alžbeta Bitušiak, Mária Beňo, Jozef Sventek po 1 korune; Jozef Paúr 7 korún; Károl Cigánik 6 korún; Žofia Martaček 2 koruny.

Z Trnového: Fraňo Gažo 1 korunu.

Z Tura: Barbara Kozáček 1 korunu.

Čiastka týchto milodarov obráti sa už na novú krásnu dlážku na ktorú nám ešte chýba do 1600 zl., preto neprestávám prosiť čitateľov Preblahoslavenej Panny Márie o ďalšie milodary. Všetkým dosavádznym dobrodincom, ktorí ku ozdobe tohoto milostného miesta milodarmi prispeli, nech je Rodička božia svojou mocnou prímluvou odplatou.

Alex Frátrik, farár višnovský.

Spoločné putovanie do Jeruzalema.

Pod duchovným vedením dôst. pána **Jozefa Kom-páneka**, dekana a farára v Nagy-Sztricze (Trencsé m.).

Smer cesty je z Budapešte cez Bukarest, Konštantínopol, Smyrna, Jaffa, Jeruzalem. — Jaffa, Saloniky, Nisch, Belgrád, Budapest.

Ceny: I. trieda 860 K.

“ II. “ 680 “

“ III. “ 312 “

S 21 denným I-vo triedovým zaopatrením. — III. trieda bez zaopatrenia 280 korún.

Hlásit sa môže u výšmenovaného dôst. pána dekana a farára.

Kaffka na dedine.

Čo je Kaffka ministerialní radca, to vie každý, ktorý «Kresťana» číta. Vo škole učiteľ na planých žiakov má tiež kaffku: volá sa *korbáč*. Nuž čo je korbáč učiteľovi, to je Kaffka ministromi na stolice a neporiadných úradníkov. Kde sa ten zjaví, tam nastane súdny deň. Ešte pamätám, keď sa prvý raz zjavil Kaffka v jednej stolici nastal tak hrozný poplach, že *mnohí úradníci činili pokanie za liberálne hriechy*. Notári od rána do večera sedeli v kancelárii; rychtári ani za svet nechceli ísť do krčmy. Všetko sedelo v úrade a robilo. I myslel som: reku treba by bolo Kaffku poslať revidovať úrady, keď sú voľby; no vtedy by iste *všade ľudový zvířazil*. — Ako je v stolici, tak je to i na

dedine. Kdesi páni brali si z kassy peniaze tak, že napísal na papierok slová: *mínus (menej) 100 korún* — a miesto bankovky položil ten papierok do kassy! Veď na prvého vyplatím. A často sa i papierik z tratil, alebo z hanby zabudol si napísať naň meno. Potom pravdaže nevedeli kto tú diery do kassy zrobil. Lebo také dačo noviny nepíšu, ako keď sa dvaja páni duellirujú, potom napíšu do novín: že vraj zrobili dve diery do povetria a pomerili sa.

Nuž viete, na dedine kassu papierkami ne-krmia. Tam sa to tak deje, že keď sa spolu dačo stroví z obecného nenapíšu cedulku, ale vystavia kvitanciu, že sa to dalo kveštárovi, keď posbieraní vajec chodil a pán notár podpíše ľavou rukou kvitanciu miesto kvardiana a je vec v poriadku. Tak sa to robilo kdesi v dedine. Bo vedieť musíme, že u nás len ten je súci za rychtára *koho svet nechce*. Koho *chce*, ten by vraj kveštárom nič nedal. Dozvedeli sa to v stolici N. N. že dedinu často takýto kveštár pumpuje. Bolo im to nápadno. Dali pánu kvardianovi na vedomie, že by pátrov naučil móresu. Po držanej inkvizícii odpísal, že veru to musí inší kveštovať na ujmu kláštora v tej dedine, abo že sú kvitancie falšované. Čo robiť? Nuž usniesli sa páni na tom, že i oni majú Kaffku vo stolici, pošlú ho. I stalo sa. Pán exactor zastavil sa u p. notára že by sa bral. Idú revidovať kassu do obce N. Pán notár pod výhovorkou že musí najst záprah, poslal sluhu do dediny s heslom: *Zle je!* Rychtár a podrychtár nech sa zkrývajú, bude sa revidovať kassa. Keď nebudú obydvoja doma, tak z toho nebude nič. I stalo: rychtár sa schoval pod koryto, a vice-rychtár do pece. Držania týchto pánov, pánu Kaffkovi prezradili. Pre väčšiu istotu išiel do krčmy kúpiť cigarru a tam mu povedali, že pán rychtár i vicerychtár len teraz boli pred chvíľkou na frištuku. No pravda, že doma ich nebolo. Nuž ale Kaffka im prešiel cez rozum: Dal doniesť piva, začal chváliť rychtára, ako on dobre spravuje obec. Je presvedčený že má všetko v poriadku a ľutuje, že nemôže takéhoto statočného človeka, *ktorý nikdy s ľudákmi nedržal počastovať*. Všetko sa to dalo čuť pod korytom. Na ráz za-kašle!

«Veď som tu, kto to koryto položil na mňa? Jeho polovička vyhovorila to tak, že pán boženik je veľmi smiešny človek. Položil na rychtára ko-

ryto, keď si lahnul za posteľ.» No, veď ja mu dám tomu kujonovi taký smiech robíť z poctivého úradu.

Keď si popijajú na ráz zakašle i náš «vice» v peci!

A to čo za mačka s dvoma nohami v peci? Ja prosím ponížene.

«Čo za ja»?

Vicerychtár.

Nuž ako že ste tam vošli?

Ale prosím, rozumiem kus murárčiny; pani rychtárka ma poslala pozrieť dnu, čo má pec za chybu, keď sa nemôže chlieb dobre piecť. A ako som vošiel, hneď prišli oni za mnou; nuž hanbil som sa potom vynsť.

No len poďte von.

Keď ich takto vyvábil z ukrytia a keď im dal počastovania, potom začal revidovať kassu. Že sa potili, to len oni vedia. Sobral kvitancie a hybaj preč. Či sa im dačo stalo, neviem. Nedo-zvedel som. To viem, že vo snari stojí, keď sa komu s pecou a korytom sníva: že to má znamenať *dobre*. A najmä, keď je človek «liberán». To som len písal na to, ako na dedine sa počty revidujú.

Bieda Ven.

BESEDNICA.

Slza.

Keď bolesť tebe slzu
vylúdi z oka ven,
vedz, že to pozdrav s neba,
že pán je ti sklonen,
lebo každá slza poslom
je na potechu duši,
by si znášal strasti mužne,
jak na kresťana sluší.
Keď v ťažkej, smutnej dobe
ti slnko nežiarí
a bôhne slzy prúdom
len tečú po tvári;

Tu vedz, že pozdrav milý
zas s neba posielala ti
na posilnenie tvéj duši
tvôj otec alebo mati.
Keď úzkosť pojala ťa
že trasieš sa jako listy
a slza z oka tysne ...
tým budeš sebe istý
že pozdrav posielajú
ti s neba tvoji milí
bo hneď pamätaly
na teba v strašnej chvíli.

Eudevít Bilka.

Na území Kazárov.

(Pokračovanie.)

Jednúc verebešský farár opovážil licitovať jednu lúku na vrchu Beskid. Kazári s počudovaním pozreli na «cud-zincea», ktorý do ich zbožia chce kosákom zafať. Za try roky dva ráz podpálili faru — «neznámi» zločinci.

Pán dekan z Dolných-Vereckí tiež vylicitoval jednu

lúku, ktorú predtým kazári užívali. Oproti ohňu poistený bol. Ani ho nikto nepodpálil. Ale mal jeden pár pekných koní. Jeho to radosť. Pýcha to celého gazdovstva. Nepre-darmo úfal pekný groš zane. Týmto utešeným koňom jednu noc odrezali jazyky — «neznámi» zločinci.

Duchovný z Doinej-Bystrej chcel založiť potravný a úverkový spolok. Aj uňho sa zjavili dvaja kazári, v mene ostatných, a prosili ho, aby sa nepúšťal do takého pohybu, ktorý by ich oškodil. Duchovný to odpovedal, že hoc by on aj odstúpil — čo neurobí — najdú sa druhí, ktorí úmysel jeho prevedú a kazárov von z domu vykázal. O krátky čas na štyroch miestach podpálili faru. Duchovný so svojimi sotva že život zachránili. Aj toto neznámi vykonali.

Jeden sedliak z Laturky nocľah dával sedliakom z Galicie, ktorí drevo vozievali na volockú pýlu. Mal aj maštal pre statok. Sena a ovsu hodnú zásobu. Krémár — kazár — protestoval oproti tomuto «využívaniu», ktoré jemu na škodu je. Sedliakovi — ponevác napomenutie ani si nevšimnul, podpálili dom, humno, kozle — tiež neznámi páchatelia.

(Vidno do čista z týchto pádov, že vrchnosť nie že prehľadne pustošenie kazárov, ale s ľahkomyselnosťou a nedbanlivosťou k priestupkom a k zbojstvu ich povzbudzuje.)

Pri takýchto pomeroch neni div, že kazári tak zdierajú úbohy ľud, ako Jäger Hersch. Tento ukrutník 52 rázy bol žalovaný pre úzeru, len že kráľovský súd väčšinu týchto žalôb odmietol. Čujme jeden z týchto pádov. Jäger Hersch 10 zlatých požičal Vasil Popeličovi na 25 procentov. Mimo toho aj tovar mu dal na borg. O štyri roky zpočítali dlh, práve 100 zl. učinil. Na splácania tohoto dlhu Popelič za osem rokov platil dohromady 200 zl. Len že Hersch nebol s tým uspokojený, zažaloval Popeliča, že 150 zl. mu je dlžen. Popelič uznal, že 145 zl. je dlžen. Na vyrovnanie tejto dlžoby Popelič za šesť rokov platil dohromady 192 zl. A takto Hersch za požičaných 25 zl. dostal 392 zl. Ale dlžoba neni vyrovnaná, lebo Vasil len interes platil. 25 zl. ktoré si požičal, na 105 narástly. Istá vec, že kazár pravotíť ho bude. Aj to je isté, že peniaze této prisúdia mu, lebo je zaopatrený s falošným svedoctvom. Má najatých svedkov, a hotový je krivo prisahať. Sudeca vie istotne, že svedoctvo falošné, prisaha krivá je, len že nič nemôže vykonať, musí dľa predpisu a zákona zakročif. — Hladme iní pád.

Rjaškovi 5 zl. bol ten istý Jäger Hersch požičal, ktoré ešte ten rok mal zplatiť. Ale nemohol. Aby drahej pravote a ekzekúcii vyhol, pokonal sa s kazárom, a zaviazal sa, že mu o rok dá 40 zl. Kedy mohol, platil. Keď mal peniaze, platil peniazmi, keď peňazi nemal, platil so zbožím. Keď Hersch dobre pritisol úzdu, sedliak koňa mu dal. Kazal silnejšie potiahol úzdu, načo voly vzal sedliakovi. Lenže vôl je najväčší poklad Rusína, prv než by sa ich bol zriekol, dal kazárovi rad po rad päť kráv a 15 oviec. Jedným slovom, za požičaných 5 zlatých 600 zl. (v peniazoch a v statku) platil Rjaško Herschovi. Ale dlh ani vtedy nebol ešte vyrovnaný. Vec prišla pred súd

Hersch tají, že len 5 zl. požičal a že 600 dostal. Nevie istotne, koľko dal a koľko dostal.

Julo Paňkulič vypožičal si 10 zlatých. Platil od nich 168 zl. interessu, lenže dlh s tým nebol vyrovnaný. Aby Paňkulič pravote vyhol, vyrovnal sa s kazárom a uznal, že 90 zl. je dlžen. Z toho zplatil 47 zl. Hersch ešte žiada 77 zl. Teda Hersch za 10 zl. dostal 215 zl. a jestli žif bude, ešte 77 zl. dostane.

Takéto pády v každej obci sa opakujú, a nie zriedka. Z čoho to nasleduje, že marné je zakročenie vlády. Týmto biednym ľuďom len tak možno pomôcť, jestli do čista vytrhnú ich z kazárskych pazúrov. (To jest: ak kazárov von vyženú a nazbýjaný majetok im odoberú.)

Po týchto rečiach obznamenáme sa osobne s jedným-druhým kazárom. Nazvime ho Gidaja Rapordom. Otrhaný je ako lipa. Chudý ako trieska. Kaftan jeho je zašpinený a zodratý. Do brady mole sa mu uhniezdily. A pritom všetkom on je najväčším boháčom na celom okolí. Financi tykajú si s ním. O slúžnom tak vypráva ako o svojom najmilejšom priateľovi. Opovážil sa o žandárskeho «vachmajstra» obotref. Keď je dobrej vôle, chvastá sa, že nadžupan usmial sa naňho, keď klobúk zdvihol pred ním. V nedeľu hodiny vyesáva v kréme. Ktorý Rusín sa ožerie, od toho fajku tabaku pýta. Ochlastaný Rusín je veľkodušný.

Tohoto kazára majetok na 160 tisíc korún cenia. Pravda, obchod započal bol len so syrkovými škatulkami. Najväčšia čiastka jeho obetí (ktoré majetku pozbavil) ďaleko v Brazílii žije. Lepšie pre nich, jestli nežijú. Viditeľný majetok jeho pozostáva z dakolko domov, zahrád a rolí v hodnote 30 tisíc korún. Od tohoto aj porcie platí. Sice fažko mu to prijde, ale musí. Nijako mu to neide do kotrbu, na akom základe sa on musí so štátom deliť? Dobrovoľne neplatí ale počká ekzekúciu. «Čo rozkázete?» pýta sa hlúpe ekzekútora. «Vidíte pane, aký bedár som. Ničoho nemám.» Pribytok, poval, pivnica, stodola, maštal a sýpka je prázdna. V chyži, — v ktorej dlažby niet — v jednom kúte štyri kolíky sú zahlobené. Na nich laty pribyté. Na latách dakolko dosiek. Na doskách slamený stroh zakrytý obdratým pokrovcom. Pri hlave masťný flak miesto vankúša. Takto vyzerá jeho ležiško. Primerane tejto posteli vyzerá aj iné náradie. Keby človek nebýval v tejto diere, istotne tchor by sa utiahol do nej a celkom dobre by sa v nej cítil.

Ekzekútor nenajde záloh, ktorý by popísal. Kazár ale v tej nádeji že mu porcie odpustia, z roka na rok zamešká ich platíť. Myslí, že vrchnosť prv zunuje ekzekúciu, ako on neplatenie porcií.

Ale pochodil.

Jednúc pri ekzekúcii rychtár zočil pod odkvapom vysiaci kaftan. Ošarpaný a deravý bol. Vyzeral ako riečica. Svesil ho.

— Pán rychtár, veď snáď len nevezmete mi tento zdrap?

— Veru vezmem ja!

— Čo by robili s ním v «štajramte?»

— Bude na vechef ak na inšie nie.

— Prosím ponižene, preto som ho von vyvesil, aby sa vrabce a lastovičky na ňom napásly.

— Tie nežerú handry.

— Ale vši áno! V tom kaftane toľko ích je, že celý štajramt zavsivavie od neho.

— To je mne jedno. Vezmem ho. — A počal ho skrúcať.

V tom okamihu Gidaja skočil k rychtárovi, vychytil z ruky kaftan, vytiahol z neho hodný pugilár, siahol doňho a podal ekzekútorovi tisícku.

— Prosím kvitanciu.

Dlžobu vyrovnal. Ale že nespravodlivosť a násilie sa stalo s ním, o tom až do smrti bude presvedčený. Na druhý deň šiel k hlavnému slúžnemu, a prosil ho, aby mu dal osobitného rychtára. To tak rozumel, že aby to bol jeho rychtár. Len jemu nech slúži. Jedine len jeho záležitosti nech spravuje. Na to sa opieral, že on sám má toľko majetku, ako všetci občania dohromady. Keď obci patrí rychtár, prináleží aj preňho. On ho bude platíť. Ak je zapotreby aj kauciu zloží zaňho. Má mnoho dlžníkov, nuž potrebuje osobitného rychtára. Len to žiada, keď rychtár nekoná úradnú povinnosť, kone jeho nech podkúvava a zapriaha.

Či Gidaja Rappopord nechápe dobre, čo je právo a konštitúcia?

(Pokračovanie nasleduje.)

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

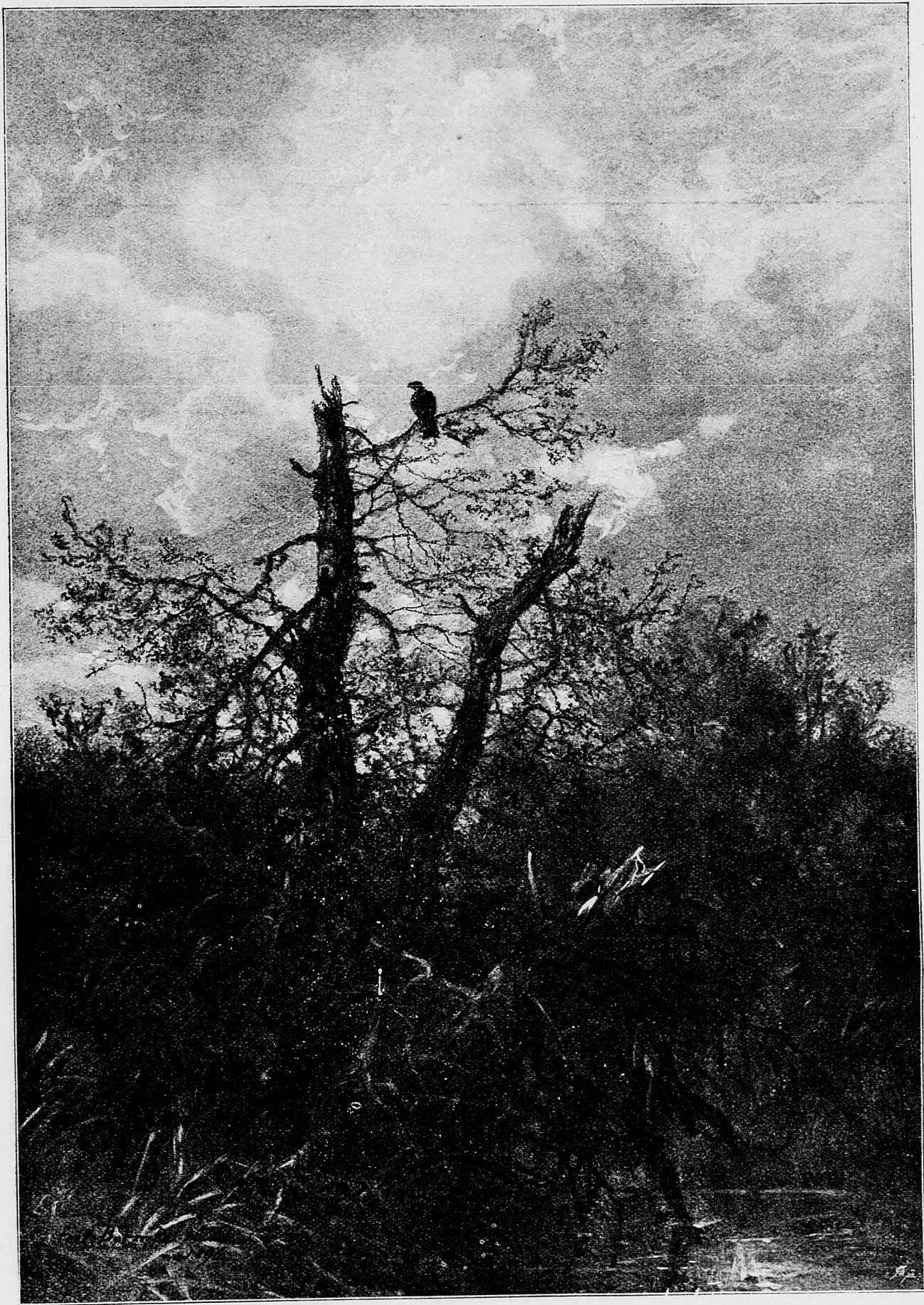
Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenu adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

Vianoce nášho kráľa. Z Viedne oznamujú: Jeho veličenstvo sa už dobre cíti a len na rozhodnú žiadosť svojho lekára predbežne ostane ešte v Schönbrunne. Práve preto, že je stav kráľov uspokojujúci, teraz je už isté, že vianočné sviatky panovník strávi u svojej dcéry arcikňažny Marii Valerii vydatej za arcikniežaťom Francom Salvatorom vo Walsee.

Vyznačený dobrodinec. Z Temešvára oznamujú, že Antona Szailera za uznanie tej zásluhy, že spolku «Bieleho kríža» daroval 50.000 a útulni pre mešťanov 100.000 korún, jeho veličenstvo kráľ vyznačil záslužným krížom s korunou.

Zastreliť rychtára. V obci Vasad, v biharskej stolici, čez okno bytu zastreliť obecného rychtára Tódera Dula. Vrah ušiel.

Svitane v hore v zimnom období.

Ztratil sa. Z Nitry oznamujú: Franc Janega, strážnik väzenia tunajšej kráľ. súdnej stolice pred pár dňami zmiznul a odtedy ho nemôžu najst. Janega v nedeľu predpoludním konal ešte službu a popoludní tiež mal prísť do väznice, ale ho darmo čakali, lebo neprišiel ani na druhý deň. Dopytovali sa naňho a dozvedeli sa, že v nedeľu na poludnie odišiel do Szilu navštíviť rodinu, odkiaľ večer odišiel s tým, že v pondelok rano musí ísť do služby. Odtedy ho nikto nevidel. Obávajú sa, že strážnika stihlo nejaké nešťastie.

Uhorská firma v Amerike. S podporou uhor. kráľ. ministra obchodu v severo-amerických Spojených Štátoch onedlho usadí sa jedna uhorská firma. Firma zastupovať bude výlučne uhorské firmy a stáť bude pod dozorstvom jedného tamojšieho odborného zpravodajcu ministerstva obchodu.

Srážka vlakov. Z Plevne oznamujú: Na viedeňsko-chebskej dráhe pri stanici blovickej po tieto dni srazily sa dva nákladné vlaky. Vodičia oboch vlakov utrpeli ťažké úrazy. jeden rušen a jedenásť vozňov sa na kusy dodrúzgalo.

Podpálili most. Špatný zločin spáchali akýsi neznámi zločinci vo Fehértemplome. Pri meste tečie potok, ponad ktorý vedie jeden 22 metrov dlhý drevený most. V jednu z minulých nocí podpálili tento most, ktorý, ačkoľvek spustil sa dážď, predsa celkom zhorel. Žandári podpalačov stopujú.

Samovražda. V Sabadke zastrelil sa bývalý mestský hlavný notár Štefan Manojlovič, lebo už od dávna bol veľmi chorý. Smrť jeho vzbudila v meste veľkú sústrasť.

Poprava v Koložvári. Pre zavraždenie listonoša Karola Bürgers na smrť odsúdený Franc Friedrich — jako z Koložváru oznamujú — celú noc so stredy na štvrtok strávil vo svojej celle v spoločnosti kňaza dra Jána Hirschlera. Z počiatku bol spokojný a ustavične sa modlil, potom písal list svojmu bratovi, od ktorého sa odoberal. Od matky a svojej milenky odoberal sa hneď po vyhlásení výroku; pri rozlúčke odohraly sa v celle srdcopolomé výjavy. Keď delikvent list napísal, chcel spať ale nemohol a nemohol ani sedieť; ponosoval sa, že ho bolia nohy. O tretej hodine nad ranom dostal nával horúčky a trasúc sa na celom tele kričal, že sa veľmi bojí. Položili ho na posteľ a keď prišiel k sebe, rozprával, že mal hrozné vidiny. Ráno o 5. hodine kajúene sa ošpovedal, prijal večeru Pána a s kňazom odriekal modlitbu zomierajúcich. Potom rozprával sa s duchovným. Povedal, že všetkým čo sa proti nemu za jeho života prevínili, odpustil a čo on zhršil, to obanoval. Pýtal sa kňaza, že či mu Boh odpustil?

— Boh je taký dobrý že odpustil — odvetil kňaz.

— Tak nebojím sa smrti. I tak prídem pred najvyšší súd, pred súd Boží, Len toho sa bojí, že ma dlho budú trápiť.

Poprava prevedená bola dňa 4. decembra ráno o 7. hodine v druhom dvore väzenia. V noci postavili na dvore šibenicu. Naproti šibenici stála jedna kompania vojska a vojaci stáli aj na ceste z väzenia ku šibenici. Od súdu

prítomní boli tabulárny sudca Lad. Bodor, notár Ernest Lázár a kráľ. fiškál Karol Csipkés, od mesta: policajný podkapitán Alexander Pataky a asi 50—60 divákov. O tri štvrte na siedmu kráľ. fiškál vyzval dozoreu väzenia Halásza, aby predviedol odsúdeného. O niekoľko minút vyšiel Friedrich. Štyria žandári ho sprevádzali. Odsúdený ledva kráčal, musel sa opierať o kňaza Hirschlera a ustavične bozkával krucifix, ktorý v ruke držal. Potom chrbtom ku šibenici zastal.

Sudca Bodor prečítal výrok smrti, čo bolo veľmi trapné, lebo to dlho trvalo. Friedrich ani ta nepočúval, lež riekol kráľ. fiškálovi:

— Čo robíte také veľké parády? Prečo ma chytró neodbavíte?

Po prečítaní výroku sudca doložil:

— Pardon nedošiel. Friedrich zemské prisluhovanie pravdy je u konca. Držte sa ako sa na krestana svedčí a obráťte sa k Pánu Bohu.

Friedrich len zastonal:

— Bože, buď mi milostivý!

Sudca na to skončil svoje slová:

— Pán fiškál, odovzdávam vám delikventa.

Fiškál oslovil kata:

— Michal Bali, vyzývam vás, aby ste konali svoju povinnosť.

V tom okamihu katovi tovaryšia schytili odsúdeného a postavili na stolec pod šibenicu, kde len tolko bol vstave zvolaf:

— Bože, milost! Milost!

Rachot vojenských bubnov utlumil zúfale výkriky nešťastníka. Kat bol rýchle hotový so svojou desnou robotou. Hriješnik odvisnul. O sedem minút súdni lekári zistili, že nastúpila smrť. Kňaz si kľaknul a pomodlil sa Otčenáš a modlitbu za mrtvých. Aj vojsku komandovali: «Ku modlitbe!» A s tým sa hrozný tento výkon ľudského prisluhovania pravdy skončil.

Mrtvolu ešte za pol hodiny nechali visieť, potom ju sňali, pitvali a v jednom odľahlom kúte cintorína v tichosti pochovali.

Spoločníkom obeseného vraha, Szabóvi a Szócsóvi v stredu popoludní vyhlásili výrok kúrie a zároveň sdelili že Friedricha obesia.

Kathreinerov kalendár na rok 1903 priateľsky nám doručený, predstavuje sa čo zvlášte krásny stenový kalendár, ktorý každá priateľka Kathreinerovej kávy s úľubou vyvesí popri svojom pracovnom stoliku. Tento kalendár donáša v prostriedku umelecky vykreslený obrázok, pri jehožto pohľade nikto sa nezdrží príjemného úsmevu. Krásne a ľúbe dievča pozdvihuje čašu Kathreinerovej kávy; príjemná vôňa zdá sa povzbudzuje v ňom ešte príjemnejšie očakávanie, v jehožte prechuti s úsmevom kloní na stranu hlavu, sťa by chcelo povedať: «ale to je už pochúťka!» Toto čítame aj jako heslo pod obrázkom. Takto sa dozvedáme, že vo všetkých obchodoch, ktoré svetoznámu Kathreinerovu sladovú kávu predávajú, tieto pekné kalendáre rozdáajú sa zdarma.

Vždy len «pravé». Nie zriedka počuť pri kupovaní, že kupujúci prejavuje prianie, aby dostal tovar «pravý». Čo je to ale vlastne «pravý»? Týmto slovom naznačuje sa tovar «pôvodný», «prvý», vyrobený tak, jako to sám vynálezca chcel. Ale to už spočíva v povahe našej doby, že jakmile sa vyskytne vec nová, dobrá, ktorá s výsledkom bola prijatá, ihneď sa «napodobňuje» a napodobenina jakožto «jednako dobrá», ba «ešte lepšia» ku kúpe sa ponúka. To deje sa obzvlášte u potravín, ačkoľvek práve tu je najviac zapotreby, «nepravému» tovaru sa vyhýbať. Keď viac než pred jedným desaťročím Kathreinerova sladová káva Kneippova pre svoje neobyčajné prednosti všade v domácnostiach rýchle sa zahostovala, vyskytli sa hneď také napodobilé, podstrkujúce za ňu obyčajné pražené výrobky, pravému tovaru len svojim zovňajškom sa podobajú, jakožto vraj «jednako dobré», a hľadajúce pri tom len na svoj zisk. Klam ten ovšem netrval nikdy dlho, lebo naše gazdinky, ktoré sa sem-tam daly «prehovoriť», aby napodobeninu zkusily, spozorovaly skoro ten veľký rozdiel čo do chuti. Ale prestane-li jeden, začína zase druhý, preto každá gazdinka dobre urobí, ak by zkusenosti s «nepravou» ešte sama nebola mala, keď pri kúpe sladovej kávy vždy doloží: «ale pravú Kathreinerovu» vo známych Kathreinerových balíčkoch. Lebo len táto má obľúbenú, lahodnú, zrnkovej kávy sa blížiacu chuť a len ona kávový nápoj, ktorý sa bol stal denným zvykom, zlepšuje. Taká je «pravá Kathreinerova» uznaná najlepšou náhradou za kávu zrnkovú, kde táto lekárom bola zakázaná. «Kathreinerova sladová káva Kneippova» bola a je práve prvým, pravým výrobkom, ktorý čo sa týka výborných vlastností dosiaľ nebol dostihnúť. O nej platí osvedčené heslo: «Len čo je pravého, je to «pravé».

«Posol Svätého Antona.»

(Literárny oznam.)

Zkusenosti moje pri redigovaní «Listov Sv. Antona» poučily ma, že správnym požiadavkam čitateľov Svätého Antona len tak budem vstave zodpovedať, jestli prevezmem všetkú prácu a starosť do rúk vlastných. A tak odhodlal som sa, že od nového roku budem písať a vydávať sám pre milých bratov a sestry v Kristu mesačník k úcte sv. Antona pod názvom: «**Posol Svätého Antona**».

«Posol Svätého Antona» bude sa tlačiť zase v tej tlačiarňi, v Stephaneume, ktorá je nateraz najlepšia v Budapešti. Tak myslím, že je slušné, aby novinky toho láskavého oproti nám Svätého Divotvorcu boly i dľa zovňajšku čo možno dokonalé. A tak smiem bezpečne sľubovať Vám toľko, že papier, písmeny a zvlášť obrazy mojich novín budú mi vždy najväčšou starosťou. Čo sa však obsahu týče, budem skladať každé písmo moje z tej oddanosti a lásky k vám, ktorá ma i doteraz vždy viedla pri všetkých prácach mojich. Popritom však budem orodovať za vás, a za vec túto svätú aj u tých našich najlepších spisovateľov, by pomáhali mi v ťažkej práci svojimi vzácnymi príspevkami, aby sa ľudu môjmu toho najlepšieho a najmilejšieho čítania dostalo. Aj úfam sa, že prosbu moju neoslyšia títo naši ľudomilovia.

Bedlive starať sa chcem aj o pravidelné rozposielanie novín mojich. Ponevác vydávateľ «Listov Svätého Antona» neznal slovenský, ľahko prihodilo sa, že následkom toho nevybavily sa tak rýchle reklamovania nedošlých čísiel, ako by to bol záujem predplatiteľov vyžadoval. Pri mojich novinách ale pečlivo budem pozorovať, aby sa prípadné chyby v rozposielaní zaraz napravily.

Aj na doposlané na redakciu «Posla Sv. Antona» milodary pre chudobných tunajších krajanov našich budem pečlivo a svedomite dozorovať. O týchto milodaroch budeme viesť zvláštny denník; v novinách ale bude sa vykazovať nielen to, že kto a koľko poslal na chlieb chudobných, ale i to, že ktorým chudobným osobám, ktorému *ustavu atd.* koľko doručili sme z tých milodarov. Takéto dopodrobne a svedomitě vykazovanie všetkého pokladám za nevyhnutne potrebné, už len i preto, aby sme mohli vždy ospravedlniť sa proti tým nápadom, ktoré po socialistických a iných novinách sa môžu roztrusovať proti nám.

Velikosť novín ostane taká, ako bola «Listov Sv. Antona», teda 16 strán. Žiadne židovské a klamarské oznamy obchodné v našich novinách nevidíte, ale ochotne dáme miesta oznamom kresťanských obchodov.

Predplatné na «Posla Svätého Antona» ostane ako bolo u «Listov»; totiž 2 koruny na jeden rok. Do cudzozemska 3 koruny. Popritom však poskytujeme ešte aj tú výhodu, že *podučitelia, študujúci*, (gymnasisti, praeparandisti, akademici, universisti a bohoslovci) *taktiež všetci predplatitelia zo stolice zemplinskej a šarišskej* dostanú «Posla Sv. Antona za 1 korunu 20 halierov.

Číslo na ukážku rozpošlem všetkým predplatiteľom «Kreštana» ešte pred Vianociami, ktoré číslo každý nech si podrží, či sa už predplatí na tie noviny alebo nie.

Rozpovedajúc v krátkosti, čo spomenúť za potrebné držali sme o «Poslovi Svätého Antona», s dôverou obraciam sa teraz už na všetkých milých čitateľov nášho «Kreštana», by láskave upozorňovali všetkých na obsah tohoto oznamu. Vynasnažujte sa, drahí bratia, aby prosba naša neodznela na prázdno. Získajte, nahovorte nám čím viacej predplatiteľov, obzvlášte v krajoch tých, — ako sú stolice zemplinská a šarišská — kde ľud zanedbaný ničoho temer nečíta a kráča pomaly k hrobu duševného zahynutia. Potrebná je nám priazeň a horlivosť všetkých vás, bo veď vydávanie novín spojené je nielen s veľkou a namáhavou prácou, ale i so značným nákladom peňažným, ktorý znášať bez dostatočného počtu riadnych predplatiteľov nevydrží dlho žiaden.

Dobrý dajte si pozor i na to, ako máte adresu napísať. Kto prihlási sa za predplatiteľa ešte pred Vianociami nech adresuje takto: **Edvard Sándorfi, Budapest. VIII., Tavaszmező u. 19.**

Porúčajúc záležitosť našu, samých seba i Vás do milosti Pána Ježiša, končím oznam svoj s prosbou k nášmu Patrónovi:

Priateľu Ježišov oroduj za nás!

V Budapešti dňa 1-ho decembra 1902.

Edvard Sándorfi.

Vyzvanie k predplateniu.

Časopis náš je natoľko známy a obľúbený u ľudu, že netreba nám o ňom mnoho reči šíriť. Každý čitateľ náš pozná tie výborné služby, ktoré «Kresťan» prekonal v prospech ľudu.

Aby však blahonosné účinkovanie «Kresťana» čo možno všestranné a mohútne bolo, z toho cieľu je to prepotrebné, aby každý z vás, kto len čítať vie, sa predplatil naň. Len takto docielime to, že zásady naše každý poznať a k nim sa prihlasovať bude. Ktorýkoľvek ľud nečíta si svojich novin, musí zaostať a iní mudrejší ľudia vykorisťujú ho tak, že konečne ho úplne zhubia.

Predplatná cena našich novin je :

na celý rok	--- ---	4 koruny
na pol roka	--- ---	2 koruny
na štvrt' roka	--- ---	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu :

«Kresťan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

DOPISY.

Lom.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Slávna Redakcia!

Myslím, že za hodné uzná tento môj dopis v «Kresťanovi» uverejniť.

Sv. Pavel apoštol v liste ku Titovi v kap. 1-aj, verš 10—11 píše: «Sú mnohí tiež neposlušní, márnomylní a zvodcovia, zvlášte ktorí sú z obriezky» t. j. židia — «ktorí majú byť trestaní, ktorí celé domy podvracajú, učiac, čo nesluší pre mrzkú zisk» ... «A preto trestaj ich prísne.» Hľa! tak to robili židia od počiatku! Hneď po z mŕtvych vstaní Krista Pána dali peniaze, aby sa lhalo o Kristu. A takto činili židia po všetky časy. Od Kristovho z mŕtvych vstania pracujú židia peniazmi a lžou proti Kristu Pánu a jeho sv. cirkvi. Dnes židáci majú svetovú tlač v rukách, aby mali zisk z národov. Čo divu, že sám sv. Pavel apoštol bol antisemitom. Slová, ktoré tento antisemita napísal o židoch v liste I. Thess. v kap. 2. v. 15—16. «... Bohu sa nelúbia a všetkým ľuďom sú odporní, lebo prišiel hnev boží na nich až do konca.» Nuž, či je to nečo zlého sv. Pavla v tomto nasledovať, byť totižto antisemitom? Ja myslím, že to nič zlého neni, nič zlého byť nemôže. A predsa Bohužiaľ u nás v tomto našom židozdednárskom orságu každé slovíčko proti tým, «ktorí lžú pre márný zisk» židákovi totižto trestá sa a vyhlasuje sa za boj proti náboženstvu jejich, alebo za zášť preto vzbudzovanú, že sú iným ná-

rodom nežli my. Ja sám preto, že som za príkladom sv. Pavla apoštola v novinách «Kresťanovi» písal proti zvodcom národov kresťanských — židákovi totiž, bol som vyhlásený za buriča a mal som preto už tri rázy tlačovú pravotu na krk zavesenú. Nuž, či sa my proti takémuto s nami zachádzaniu nemáme ohražovať a volať: Páni! keď s nami k vôli židom tak zachádzate, tak nakladáte, tak si shabajte, konfiškujte i listy sv. Pavla apoštola, shabajte, konfiškujte sväté evangelia, i celé sv. písmo, zakážte čítať a spievať paššie o umučení Krista Pána, kde sa vyhlasujú židáci čo ukrutní vrahovia, ukrižovatelia Pána nášho Ježiša Krista. Toto všetko by ste museli učiniť, keby ste na tom stáli, že sa nesmie ľud kresťanský brániť proti tým «zvodcom z obriezky» totiž židákovi, ktorí vo svojich spisoch, novinách tlačia satanské lži proti nášmu katolíckemu náboženstvu, proti našej sv. cirkvi katolíckej za peniaze. Ovšem, že toto činia za dňov našich tiež i mnohí pokrstení hnusní, podliacki otroci židovskí za peniaz. Ale heslom našim musí byť slovo sv. Pavla apoštola: «Je potrebné — nutno — karhať našimi kresťanskými spisami, novinami zvodcov za peniaze lžúci.»

Preto ct. čitatelia «Kresťana», my kresťania katolíci nedajme sa ničím mylíť, nedajme sa nikým zastrašiť. Je to našou svätou, svedomitou povinnosťou nasledovať sv. Pavla apoštola. Prísne karhať, trestať v spisoch, v novinách zvodcov, ktorí sú z obriezky, t. j. židákov. Veď i teraz mnohí židáci, tak jako jejich predkovia za času sv. Pavla apoštolu celé domy podvracajú, šudia, klamú okrádajú kde koho a jako len môžu, hmotná i mravnú zkázu spôsobujú «učiac čo nesluší pre mrzký zisk.» Neni tej hany a potupy, neni tej hnusnej, smradlavej židovskej slintaniny, brízganiny, ktorú by niektorí židovskí novinári vo svojich spisoch, novinách proti Pánu a Bohu nášmu Ježišu Kristu, proti jeho sv. cirkvi, proti sv. náboženstvu, proti katolíckemu kňazstvu, proti verným katolíkom nevychrlili. Nuž a my kresťania katolíci, katolícki kňazi mali by sme ku všetkému tomu mlčať jako psi nemí, ktorí nevedia štekať? Odstúp to od nás! Nie a nie, my nebudeme mlčať, my budeme nasledovať sv. Pavla apoštola, my budeme karhať zvodcov, ktorí za peniaze lžú, ktorí hany a potupy na naše sväté náboženstvo kde a jako len môžu kydajú, ktorí zo svojich pyskov všelijaké slintaniny, brízganiny, rúhaniny na Pána a Boha nášho Ježiša Krista, na jeho sv. cirkev, na jeho kňazstvo, na jeho verných veriacich chľajú. Keď je toto židákovi proti nám kresťanom katolíkom dovolené, tedy musí i nám kresťanom katolíkom byť dovoleno proti nim úhlavným to fanatickým, zúrivým, sbesilým nepriateľom našim sa brániť. My nechceme byť hnusnými, podliackymi otrokami židovskými, ale slobodnými s telom, s dušou vernými katolíkami, majúc na pamäti výrok Eusebia: «Je to nespraveplivé a bezprávne, aby Vykúpenec Spasiteľa Ježiša Krista v porobe, v otroctve mordárov, vrahov, prorokov a Pána upel.» Euseb. Lib. IV. kap. 27.

Andrej Rojko,

54-ročný jubitárny kňaz na odpočinku.

Veľké Leváre.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Prevelebný Pane!

Jestli za dobré uznáte, ráčte prosím tieto moje riadky v Krestane uverejniť.

Už od nás dávno nikto nič nečítal v našom časopise o našich biedach a farchách.

Bohu žiaľ, ešte keď nám príde tento náš milý poučovateľ a zabavovateľ, ten nám nahradzuje tým, že pretrhá myseľ našu a potešuje nás.

Ináč však bár sme tu ľudia chudobní, predsa sme ešte dosť vzdelaní, sebavedomí, čoho dôkazom sú aj minulé volby a zároveň aj toho, že sme sa nedali zapredať liberálnym kazárom. Ale vzdor tomu sme ostali verní nášmu ľudovému vyslancovi, jako sa aj na statočných ludákov svedčí.

Bohužiaľ, ja som sa v škole veru dosť správne učil, ale všetko len po maďarsky. Pri zkúške som bol skoro vždy medzi prvými, ale vychodiac školu, maďarsky čo som sa naučil, to som pekne zas všetko do terajška zapomenul. Nuž slovensky som sa skoro nič nenaučil, tak som ostal hlúpy. Tak veru to ide i s druhými a skoro všetkými.

Bohužiaľ to i katolíckej viere veľmi je na škodu, zvlášte na slovenských stranách. Veru keď čítame «Katolícké Noviny» tam sa dosť často o tom presvedčujeme.

Tak bratia predplácajme si na tento náš milý obľúbený časopis a čítajme ho pilne, lebo čo nám škola nedala, to nám môže on nahradiť. S Bohom

Jozef Krátkozraký.

Úctivá priateľská prosba ku ct. čitateľom «Krestana».

V posledných dňoch mojeho vezdajšieho života, v 80-tom to roku mojeho veku a 54 knazského jubilárneho roku, ráčil ma Boh ťažkým krížom navštíviť, ktorý s úplnou do vôle Jeho odovzdanosťou prijímam a strpežlivosťou niesť chcem. Ťažký ten kríž je tento:

Dňa 17. aug. po poludní odišiel som z Lomu do Pešťbudína, chcejúc 20. aug. účasť brať na svätoštefanskej slávnosti v Budíne. Moji nepriatelia — jakých mnoho mám zvlášte v židovstve — vediac dobre, že som z domu odišiel a viac dní doma nebudem; použili tento čas ku vykonaniu svojej pomsty na mne. V noci o 12 hodine z pondelka na útorok t. j. z 18. na 19. augusta podpálili môj dom, ktorý, ponevác bol len zo samého dreva vystavený celkom až do fundamentu i so všetkým, čo v ňom bolo zhorel. Knihovňa v cene 4—5 tisíc zl. mi zhorela tak, že ani jednej knižočky nezostalo. Krásné obrazy v cene 300 zl. zhorely. Šaty — oblek — v cene

300—400 zl. tiež zhorely a iné mnohé veci v cene do 1000 zl. tiež na popol pohorely, tak, že mi zo všetkého nič nezostalo, len tie šaty, ktoré som si vzal do Pešti, tie šaty, ktoré na sebe teraz mám. Toto mi učinili, takto sa na mne vypomstili moji nepriatelia, tak, že teraz nemám ani kde hlavu skloniť a pomoci od nikúď. V tejto mojej biede a úzkosti tak rečeno prinútený som ku mojím priateľom zvlášte ku ct. čitateľom «Krestana» o pomoc a podporu sa dôverne utiekať, srdečne prosiac, aby mi s niečím, s nejakým milodárkom ku pomoci prispieť ráčili, za čo každému vopred vzdávam «Zaplať Pán Boh!» a pri sv. Omši na nich pamätať budem. Milodarky prosím, buďte na sl. Redakciu «Krestana», alebo mne zaslať.

Andrej Rojko,

54-ročný jubilárny knaz na odpočinku.

Kto má knihy do daru?

Prosíme všetkých šľachetných ľudomilov, ktorým leží na srdci osveta kresťanská chudobných delníkov budapešťanských, aby ráčili láskave pripomocť nám ku založeniu primeranej knižnice pre «Budapešťanský katolícky delnícky kruh». Kruh tento sl. vládou potvrdený započal už účinkovanie svoje: objednal si miestnosť za 600 korún a členovia jeho ochotne prichádzajú po nedeľkách k rozhovoru a prednáškam v duchu kresťanskom držaným. Ale príspevky členovské sú tak skromné, že z nich nemožno nám založiť knihovňu a vôbec pri chudobe našich tunajších rodákov-robotníkov odkázaní sme na priazeň každej šľachetnej duše, ktorá i v tom slovenskom robotníkovi vidí človeka a katolíka Kristu verného. Kto tedy máte snáď zbytočné pre seba knihy náboženské a mravnopoučné v reči slovenskej alebo v reči maďarskej písané, ráčte tiež doposlať na nížeudanú adresu. Kto chce sa smilovať nad našimi tunajšími bratmi, nachodiacimi sa v biednom postavení bez práce, a chcel by daktorým halierom prispieť týmto polutovaniahodným bratom naším ku pomoci: ráčiť milodary svoje tiež na túto doposlať adresu: *Edvard Sándorfi, Budapest, VIII., Tavaszmező u. 19.* Miestnosť súkromná spolku nášho je: Budapest, VIII., Práter u. 33., kde však poštové zásielky — krome novin — neodobierajú sa.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť túto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielať peniaze na vydavateľstvo «Kresfana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Tridsať-ročné jubileum farárskeho úradovania velebného pátra Zaoska. 40 str. Cena 25 kr. Čistý výnos na rovníanský kostol. Dostať: Knihtlačiareň Jula Zhorellu (vo Veľkých Topolčanoch) Nagy-Tapolcsány, alebo u pôvodcu: vp. Eudevít Gáspár, farár, Dlhépole (trenčianska stolica.)

Náš milý Zaosek je v tejto podarenej práci svojej celý rozjarený: čo veta, to žart a posmech. Veľmi vrele odporúčame dielo toto každému, zvláste ale velebnému duchovenstvu.

Zábavné a poučné knižky sú tie najlepšie a najlacnejšie knižky, ktoré sa kedy pre slovenský ľud písali a tlačili. Každá knižka je na 160 strán hrubá a obsahuje mnoho zábavných povestí, rozprávok, básní, pesničiek, ňartov a poučných článkov o hospodárstve, priemysle, o zákonoch, o domácnosti atď. V knižkách sú i obrázky. Tieto knižky vychodia štyri rázy do roka, a síce v novembri, decembri, februári a marci po jednej. Na všetky štyri knižky môžete sa odrazu predplatiť tak, keď pošlete 1 korunu na adresu: Administrácia «Ľudových Novín» v Turčianskom Sv. Martine (Turócz Szt. Márton). Kto sossiera 10 predplatiteľov a do 1-ho januára 1903, pošle ich adresy i s predplatkami na horeudatú adresu, ten dostane zadarmo všetky štyri knižky!

Nová domová pokladnica. Kalendár na rok 1903., redigovaný Dr. Pavlom Blahom, vyšiel nákladom Jozefa Teslika v Uh. Skalici (Szakolecza). Cena jedného výtisku 50 halierov.

Pútnik sv. vojtešský. Kalendár na rok 1903., redigovaný Martinom Kollárom, vyšiel nákladom spolku sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave na 17 hárkoch velikej osmorky s rozmanitým a bohatým poučeno-zábavným obsahom. Cena je len 50 halierov.

Odporúčame ho nášmu katolíckemu obecenstvu čo najsnaznejšie.

Slovenský obrázkový kalendár pre kat. evanj. a starovercov na obyčajný rok 1903. Cena 100 viaz. výt. 22 kor. 50 hal., neviaz. výt. 20 kor. 50 hal. Na drobnú 1 viaz. výt. len 30 halierov.

K dostaniu u knihtlačiarstvo-účasť. Spolku v Turč. Sv. Martine (Turócz Szt. Márton).

Dennica. Ročník V. Číslo 6. Vychádza raz za mesiac. Rediguje Terezia Vansová na Pile, o. p. (Tiszolcz). Predplatná cena na celý rok 2 koruny. Dennica je ženský časopis pre poučenie a zábavu.

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal.

Knižočka formátu malej 8-o na 138 strankách s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a praktický. Za touto knižočkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlivo pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zaostali, odporúčame čo najvрейejšie túto dobrú knižočku priateľom ľudu do pozornosti.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala, Bpest, VIII., József-körút 35.*

Všetkým milým čitateľom našim do zvláštnej pozornosti odporúčame oznam o «Poslovi Svätého Antona». Mnoho máme takých bližných, ktorým nestačí na väčší časopis, ale pekný mesačník náboženského obsahu mile radi by čítali. Mesačník tento teda mal by mať veľavýznamné povolanie. Tomuto však len tak zodpovie, jestli získa u obecenstva dostatočnej priazne a zaujatosti. Spadovský, Zaosek, Fatranský, Rojko, Straka atď.: Všetkým poslali sme vám zvláštne prípis. Ráďte nás, prosíme o to, čím skorej poctiť láskavou odvetou.

Jeden Pudmeričan. Také oznamy uverejňovať nemôžeme. Že bubeníkovi vzal ktosi bubon, na tom nenachádzame nič zvláštneho. Sú aj iné vážne veci k pretriasaniu.

Čitateľ Kreštana v Kline. Pozor na písmo. Váš list veľmi ťažko sa dá prečítať.

Prievidzan, Červienka. Predbežne Vám dakujeme a pozdejšie upovedomíme Vás listovne. Prijmite srdečný pozdrav!

Ján Vdovka. Dopis uverejníme v budúcom čísle. — Úprimná vďaka.

Velp. Klein. Milodary prídu len do budúceho čísla. **J. K.** Ešte sme nič nedostali.

Ľudomil. Len neráďte na dlho odkladať, lež doposlite nám to čím skôr, aby sme takto mohli prvé číslo na ukážku rozposlať.

Teplan. Odpusťte pán Brat. Dopis Váš akosi vystal. Budúčne.

Velp. M. Pazúrik. Dopis je v tomto čísle. Dakujeme, že ste na nás nezabudli. Boh Vám pomáha!

K. H. Prečítajte si v minulom čísle ten článok, kde dostať ovocné stromky, tam máte do podrobnosti všetko vypísané.

Starý odberateľ. Usporiadame.

Zaosek. Prácu sme obdržali, ale pozde. Po tieto dni odpovíme Vám listom. Prijmite naše srdečné: «Na zdar!»

Ctiteľ. Rukopisy bez podpisu neuverejňujeme. Ráďte si poznačiť.

Vianoce 1902.

V New-Yorku a v Londíne nešialani ani európejskú suchú zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený, splnomocnenstvo toto plniť a nazáklade tomto za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem:

8 kusov veľmi fajnové stolové nože s opravdivou anglickou klingou,
6 kusov amerického patentirovaného striebra vydičky,
6 kusov amerického patentirovaného striebra jeoáci ližice,
12 kusov amerického patentirovaného striebra kávové ližice,
1 kus amerického patentirovaného striebra polievkovú ližicu,
1 kus amerického patentirovaného striebra mliekovú ližicu,
6 kusov Anglická Viktoria spodnie táčne,
2 kusy imponantné stolové svietniky,
1 kus tajnové cukrové sitko,
42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusí predtýmto 40 zl. koštovali a včul len 6 zl. 60 kr. v najľavnejšej cene je k dostaniu. Amerikánske a patentirované striebra je jedna s vonku a s nutra biela kova, ktorá striebornú farbu aj 25 rokov udrží začo ja garantujem. Svedectvom tomu, že tento oznam

neni klamstvo

zavazujem sa bar komu, komu sa náradie nepáči peniaze spatky dať. Nech nikto nezamešká túto pohodlnú príležitosť použiť žebý si túto okrášľujúcu garnitúru nezaobstaral,

Vianočný a novoročný dar.

d'álej do každej lepšej domácnosti príliž je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerického patentirovaného striebra závod

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19E. Telefón 14597.

Rozposielky na okolie s dobierkou alebo peniaze vopred v postani. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcou markou (zdravotná kova).

Výťah s tisíce uznajúcich listov:

S prvšou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr. Koložvár baron Bánffy jeho exell. káloča, Ján Majorossy, kanonik.

S prvšou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu zásielku. Zásielku s jedáim servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusí na dobierku s amerického patentirovaného striebra pošlú. Bozovič, Kr.-Sörénska st. S. Keresztes, hlavný slúžny

Krainger záživný prach pre svine.

Velactení pane! Moje svine ništ nechceli žraf, a pritom boli veľmi chudé. Prípadne som dostal od jedného z mojich ľudí jednú obálku záživného prachu, to je načudovať. Moje svine nemožem dokmit a berú naseba zdňa nadeň, a toto možem poďakovať tomuto vibo nemu prachu, ktorý možem a budem každému jednému najlepšie odporučiť, a pritom prosím mne zaslat popošte 5 bankov krmeňho prachu pre svine

31/10. 1900.

zuctov

Joseph Englisch štaniční majster Velisce Slavonia.

Viš udaná copia za ravné hall. A 2 hall. zaopatrenie originálnov dopisnicov

Laibach, 3/10. 1901 (m. p.)

Iván Planták e. k. notár.

Prímladič a starich zdravich sviniach je dostatočná jedná obálka dr. Trnkóczyho Krainger záživný prach pre svine za 50 halierov 5 obálkov stojí len 2 koruny. Je k dostaniu vo všetkých obchodách, v protivnom pađe je k dostaniu po ošte z apatheki Trnkóczy. Laibach (Kraina).

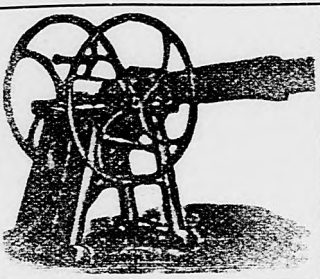
Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 fill., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielame s dobierkou franco zamene- nie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovotené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes** 135 (pošta Pilsen Čechy.)

Páni hospodári! Netreba vám via-

cej hospodárske stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských drahšie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie: **Mláfačky s oce-** *Tovými auličkovými ložiskami*, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné. **Zentúre** dľa najnovších modellov. **Zlep-** *šené rajtáre*. **Výborné sečkovice** amerického a anglického systému. **Triery**. **Strúhadlá** na burgyňu. **Srotovníky** na zrnó. **Stroje** na siatie. **Pluhy**, **brány**. **Stroje** na rezanie kapusty. **Mač-**

kadlá na syr, **borievky** a na hlynu. **Zeľzné mangle** na prádlo, **decimálne váhy** a **stroje** na lámánie stromovej kôry.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

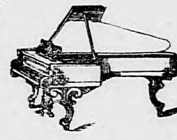
Michal Treskoň,

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje
v Bytči (Nagy-Bittse).

62

Pozor!

Prv nežli by ste Klavír, Harmonium alebo Piano chceli kúpiť, pýtajte sa najprv u nás, kde dostanete najlepšie a najlacnejšie Klavíre, Harmonie a Pianá jako cudzozemské, tak aj zdejšíe a najvýbornejšie výrobky, sú nové a už aj prehratie. Žiadajte si od nás cenník. *XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX*

Artúr Weinberger

Göding, Ring-Gasse (Morava).

72

OCHRANCA ŽIVOTA.

Skutočná udalosť života. — Rozpráva Andrej Fabian v Turkeve.

Odkedy je svet svetom, nikto ešte tak nezkúsil osov čítania, ako môj otec, ktorý bol ťažko nemocný a že je teraz zdravý, môže ďakovať len tomu, že vie čítať.

Osem rokov sa trápil môj otec na **žalúdočnú krč, črevové neduhy, na málokrevnosť**, každý rok ho napadla **červienka** a pritom **klopanie srdca**. Toto boli jeho vnútorné choroby. Lež trpel nebórák aj na strašné zovnútorne neduhy. Ohavne ho trápili **lámka a rheuma, bolel ho driek**, mal strašné lúpanie a neboto mu žiadnej pomoci. Už-už vzdal sa toho, aby vyhádzoval groše na lieky, do perin zakrútený celý deň sedel pri kachľoch a čítal z modlitebnej knižky a z kalendárov. Naraz vám zkríkne:

— To je ono!...

— Čo? — pýtali sme sa ho.

— To je ono! — opakoval stárec a ukazoval na jednu

povedku s nápisom **«Tajomstvo jedného starca»**, v ktorej istý Štefan Szabó vypráva, že už žiadon liek na svete nemohol mu pomôcť, konečne sa obrátil ku chýrečnému **Fellerovmu «Elsa-Fluidu»**, z lekárne **Eugena V. Feller** v **Štubici**, Kirchengasse č. 18. (záhrebská stolica), ktorý nielen jeho vyliečil, lež ešte aj mnohých mych ľudí v obci. Nechceli sme pokaziť nášmu úbohému otcovi jeho dobrú vôľu a na jeho žiadosť dali sme mu doniesť z lekárne ku sv. Trojici **Eugena V. Feller** v Štubici, Kirchengasse č. 18. za 5 korún 12 flašiek toho «Elsa-Fluidu», lebo menej nepošle.

Pán lekárnik na poštovú dobičku poslal nám jeden tucet flašiek Elsa-Fluidu a pripojil k nemu aj návod o upotrebení, z ktorého sa dozvedel, ako treba liek užívať. Poštu zaplatil on sám.

Za 14 dní každú hodinu 20 kvapiek vypil môj otec v mlieku z tohto voňavého «Elsa Fluidu» a každé ráno a každý večer sa dobre natrel týmto «Elsa-Fluidom». Od 9.

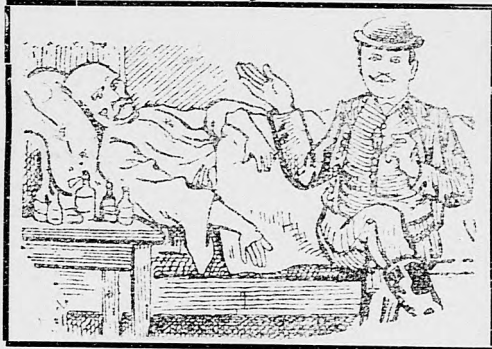
dňa sa lepšie cítil a začal už aj chodiť, o dva týždne ale bol už úplne zdravý.

V dedine a na okolí sa onedlho každý dozvedel, že môj otec je zdravý. Všetci sa objednali **Fellerov Elsa-Fluid** a div-divúci, každému osožil. Tu len niekoľko pádov chcem pripomenúť: Štefan Dandár následkom svojej staroby mal **slabý zrak**, už skoro oslepnul a preto začal užívať Fellerov Elsa-Fluid. O šesť týždňov mal taký zrak, ako mladý človek. Ján Veľký a ešte iných 20 ľudí mali **kľanie, bolenia drieku**, bolela ich **hlava a kríže**, veľmi **kašľali**, mali influencu a Fellerov Elsa-Fluid všetkých vyliečil. Žena Karola Erösa mala **závrat**, bolely ju **prse** a mala **horúčku**. Gazdina pána farára dostala na tvári **otvar**, na nohe mala zastaralú ranu, **bolel ju krk**. Ondrej Zázvorka a jeho šestoro detí trpelo na **žltáčku, žalúdočné neduhy**, mali **ztvrdnutie stolice a hlísty**. Fellerov Elsa-Fluid tak tieto ako aj všetky iné nemoci úplne vyliečil.

Elsa-Fluid stal sa ustavične viac chýrnejším, chudobní ľudia poskladali svoje groše a mnohí si objednali dohromady **4 tucty za 16 korún**, aby im to takto lacnejšie vyšlo. Tento liek osožil aj drúbéži a ošipaným. Môjmu starému otcovi nedalo pokája, ako by mohol preukázať svoju vďaku pánu Eugenovi V. Fellerovi, ktorému mohol ďakovať celé svoje zdravie. Keď raz prišiel z kostola, povedal mi takto: To môžem čítaniu ďakovať, že som v kalendári na tento dobrý liek prišiel, ktorý bol ochrancom môjho života, sadni si teda syn môj a napiš lekárnikovi Fellerovi,

ako som bol chorý ako mi pomohol **Fellerov Elsa-Fluid** a aby nešanoval groše, ale aby dal vytlačíť do novin a do kalendárov, nech vie celý svet, aký výtečný liek je jeho Elsa-Fluid.

Vy, milí čitatelia, keď si chcete dať doniesť Elsa-Fluidu, takto adresseduete:

EUGEN V FELLER, lekárnik v Štubici, Kirchengasse c. 18. (Záhrebská stolica.)

Daj Pán Boh, aby sa tento zázračný liek nikdy [nemínul a] každému tak výsledne osožil ako môjmu, starému otcovi.

Pravý **Fellerov ELSA FLUID** musí na všetkých úpravách a na každej flaške nosiť takúto ochrannú známku, jaká je tu znázornená s menom «Elsa» a podpisom «Feller», preskúmaný a odobrený zdravo nickou vrchnosťou. Na výstavách v Paríži, v Ríme, v Londýne, v Nizze a v Berlíne **Fellerov «Elsa-Fluid** vyznačený bol zlatou medailou, krížom a čestnou diplomou. Objednajte si Fellerov «Elsa-Fluid» ten poštovú dobičkou alebo na vopred zaslané peniaze.

Nielen nemocní, lež i zdraví si objednávajú **«Fellerov» Elsa-Fluid** k posilňovaniu nervov, k občerstveniu a k okrášleniu kože, k umývaniu hlavy proti šupinám, plznutiu vlasov a môže sa upotrebiť ako parfín pre chyžu.

Stojí **spolu** i s portom, škatulou a úpravou **1 tucet** (12 flašiek) **5 kor.**, **2 tucty** (24 flašiek) **8 kor.**, **60 halierov**, **3 tucty** (36 flašiek) **12 kor.**, **40 hal.**, **4 tucty** (48 flašiek) **16 kor.**, franko všade.

Každému vďačne ospišem, že som už bola 20 rokov chromá a zachránil ma jedine Fellerov

„Elsa-Fluid“

tak píše

Michalova Stácova
z B. Szarvasu 1901.

Kto chce dostať pravý **Fellerov Elsa-Fluid**, nech objedná listovne a jasno napíše adresu jediného dorabateľa:

Eugen V. Feller,

majiteľ lekárne ku «Svätej Trojici» a dvorný dodavateľ jeho cis. a kraľ. vyostí princa Filipa Bourbona.

STUBICA, Kirchengasse číslo 18. (Záhrebská stolica.)

Hlavný sklad v Budapešti: u lekárnik **Jozefa Töröka**, Kráľovská ulica č. 12. v lekárni **Eggera**, Váci-körut č. 14. a v lekárni **Belu Zoltána**, Nagy-korona ulica č. 23.

Kto miluje svoje zdravie, nech si objedná podivuhodný liek Fellerov

„Elsa-Fluid“

píše

Štefan Juhász,
z Dna öidváru.